

از فرط بی‌خوابی

روزنامه‌نگاری در امواج

مهرداد حجتی

● سال‌هاست که می‌گویند روزنامه‌نگاری از دشوارترین مشاغل دنیاست، تا آنجا که آن را با کارگری در معادن مقایسه می‌کنند. اما اینکه در واقعیت چنین است یا نه، باید به بررسی آن پرداخت و برای این منظور باید قدری به گذشته بازگشت؛ به دورانی که جز قلم و کاغذ هیچ ابزار پیشرفته‌ای در اختیار خبرنگار نبود. حافظه او باید کار دستگاه ضبط صدا را می‌کرد و دست او باید به‌سرعت خبر را تنظیم می‌کرد. سرعت و البته دقت در ثبت حوادث و وقایع مهم بود. خبرنگاران باید جالاخ می‌بودند و با همان ابزار محدود، کاری بزرگ را انجام می‌دادند. تا پیش از فراگیرشدن وسایل ارتباط جمعی نظیر رادیو و تلویزیون، روزنامه‌ها کار اطلاع‌رسانی گسترده را برعهده داشتند. به‌همین‌خاطر ضریب نفوذ این رسانه کاغذی تا آنجا بالا رفت که می‌توانست سرنوشت قدرت در سیاست را تعیین کند؛ برای‌مثال در آمریکا به دلیل آزادی مطبوعات، روزنامه‌نگاران همواره امکان نقد قدرت را داشته‌اند. آنها با تکیه بر قانون اساسی‌شان توانسته‌اند بیش از دو قرن بر اعمال صاحبان قدرت و سیاست‌مداران نظارت کنند. فاش‌گویی و نقد بی‌پروا، روزنامه‌های آن کشور را قدرتمند کرده است؛ قدرتمند تا آن حد که می‌توانند بالاترین‌مقام کشور را به چالش بکشند و حتی موجب‌اتزل او را فراهم کنند؛ نمونه‌اش ماجرای پرسروصداي «واترگیت» که با پیگیری جسورانه دو خبرنگار روزنامه «واشنگتن‌پست» منجر به سقوط «ریچارد نیکسون» از کاخ سفید شد؛ اتفاقی کم‌نظیر در تاریخ مطبوعات که دنیا را تکان داد و بر شان روزنامه‌نگاری افزود. دو خبرنگار «واشنگتن‌پست» هرچند که بارها تهدید به مرگ شدند و حتی مورد سوءقصد قرار گرفتند، اما همچنان بر کار خود اصرار ورزیدند تا در نهایت توانستند با نورتاباندن بر زوایای تاریک قدرت، چشم مخاطبان را به حقایقی روشن کنند که تا پیش از آن با ترغند قدرت پوشیده مانده بود. رئیس‌جمهور آمریکا، قدرتمندترین فرد آن کشور ناچار به عذرخواهی از ملت و کناره‌گیری از قدرت شد. دو خبرنگار شجاع «واشنگتن‌پست» نه‌تنها به‌خاطر افشاسگری و درافشادن با قدرت به زندان نیفتادند، بلکه با دریافت جایزه «پولیتزر» تشویق هم شدند؛ در آنجا حمایت‌قانون از خبرنگاران این امکان را به آنها می‌دهد تا بتوانند آزادانه کار خود را پیش ببرند و از گزند قدرت در امان بمانند؛ اتفاقی که در کشورهای دیگر رخ نمی‌دهد و غالباً خبرنگاران با آسیب‌های جدی مواجه‌اند. نظیرش در کشورهای توسعه‌نیافته که خبرنگاران در آنجا با جان‌سختی کار اطلاع‌رسانی را پیش می‌برند و همواره با موانع بسیاری روبه‌رو می‌شوند. هم‌اکنون در بسیاری از این کشورها خبرنگاران پرشماری در زندان‌اند و روزهای سختی را پشت‌سر می‌گذارند. در این کشورها روزنامه‌ها با محدودیت‌های فراوان منتشر می‌شوند و امکان نقد برای آنها فراهم نیست. از همین‌رو با دورنگاه‌داشتن چشم‌تیزین روزنامه‌نگاران از زوایای قدرت، شرایط بروز فساد در دستگاه حاکمه فراهم می‌شود و فساد شروع به رشد می‌کند تا جایی که همچون موربانه پایه‌ها را می‌خورد و فروبریزد؛ الگویی ناخوشایند از نوعی مدیریت که هم‌اکنون نیز در بخش‌هایی از جهان رایج است؛ نظیر کشورهایی که در آمریکای‌جنوبی، آسیا و حتی بخش‌هایی از اروپا؛ در این کشورها رسانه‌ها از آزادی برخوردار نیستند، عمدتاً دولت‌ها زمام امور رسانه‌ها را در دست دارند و با وسواس بر کار آنها نظارت می‌کنند. در این کشورها خبرنگاران آنچنان که در کشورهای توسعه‌یافته از آزادی عمل برخوردارند، از چنین آزادی‌ای برخوردار نیستند و امکان نقد صاحبان قدرت برای آنها فراهم نیست. دقیقاً به همین‌خاطر است که نشریات آنها چندان تأثیری در میان مردم کشورشان ندارند. نشریات بی‌رقم و کم‌جان «بُرد مؤثری» ندارند و فقط ازاین‌رو منتشر می‌شوند تا ویتترین دستگاه دولت بی‌نقص جلوه کند! به عبارتی روزنامه در نقطه‌ای از دنیا می‌تواند قدرت را به چالش بکشد و شخم بزند و در نقطه‌ای دیگر زینت قدرت باشد؛ با توجه به پیچیده‌ترشدن سیاست، روزنامه‌نگاری هم روزگار سخت‌تری را پیش‌رو دارد؛ روزگاری پرچالش که با توسعه سیاسی درمان خواهد شد. تا آن زمان راه درازی در پیش است.

گالری‌گردی

«وقتی سپیده‌زد» در گالری طراحان آزاد

● **شرق:** نمایشگاه انفرادی آثار نقاشی نرکس موسوی با نام «وقتی سپیده زد...» از ۲۰ تا ۲۵ مرداد، در گالری طراحان آزاد، واقع در میدان سلماس تهران برپا می‌شود. علاقه‌مندان می‌توانند در روزهای برگزاری این نمایشگاه به گالری طراحان آزاد مراجعه کنند. گفتنی است افتاحیه این نمایشگاه جمعه، ۲۰ مرداد برگزار خواهد شد.

محمد حیدری: هوای آفتابی و ابری شهر لوکارنو هم باعث نشد که سالن نمایش پیاتزا در میدان معروف «پیاتزا» که در فضای باز و بر پرده بزرگ به تماشای فیلم‌ها نشستند، خالی از جمعیت باشد؛ مخاطبانی که چند شبی را زیر باران به تماشای فیلم نشستند، اما هفتادمین جشنواره فیلم «لوکارنو» امسال یک مسافر ایرانی هم داشت. «نگاه» به کارگردانی فرنوش صمدی که به بخش مسابقه فیلم‌های کوتاه هفتادمین دوره جشنواره لوکارنو سوئیس راه یافت و اولین اکران جهانی خود را پشت‌سر می‌گذارد. فیلمی که سه نمایشش در جشنواره را به پایان رساند و با استقبال خوبی از سوی تماشاگراناش روبه‌رو شد. فرنوش صمدی تنها فیلم‌ساز زن ایرانی در این فستیوال است که در رقابت با سایر فیلم‌سازان فیلم‌های کوتاه دیگر کشورها نیز در اقلیت حضور زنان قرار می‌گیرد و ظاهراً جشنواره امسال در این بخش مردانه‌تر از سابق برگزار شده است. صحبت‌ها و حاشیه‌های اکران فیلم «نگاه» در جشنواره فیلم لوکارنو هم خالی از لطف نیست، چراکه بسیاری این پرسش مشترک را با صمدی در میان گذاشته‌اند که نگاهش درباره کارگردان‌های پرآوازه ایرانی چون اصغر فرهادی و جعفر پناهی چیست؟ و در کارهایش تا چه حد از آنها تأثیر گرفته است؟

اما نحوه نمایش فیلم‌های کوتاه در این جشنواره نیز قابل‌توجه است، چراکه در هر سانس چهار فیلم با هم نمایش داده می‌شود و بعد از

گزارش «شرق» از هفتادمین دوره جشنواره

استقبال از «نگاه» ایرانی در لوکارنو

نمایش فیلم‌ها، کارگردان‌های هر چهار اثر در فضای اختصاصی‌ای که برای آنها تدارک دیده شده است به بحث و گفت‌وگو و تبادل‌نظر درباره فیلم‌هایشان می‌نشینند، اما شاید بیشترین غافلگیری مخاطبان فیلم نگاه را می‌توان ترس و وحشتی دانست که مقصود و منظور کارگردان برای درک فضای فیلم بوده و این مورد توانست به‌خوبی به مخاطبان خارجی فیلم منتقل شود و این موضوع را می‌توان از صحبت‌های مخاطبان بعد از تماشای فیلم متوجه شد.بسیاری از فیلم‌های کوتاه حاضر در جشنواره فیلم لوکارنو به زبان‌های ایتالیایی، انگلیسی و فرانسوی است و زیرنویس انگلیسی فیلم‌ها از جمله نکاتی است که درک مفهوم فیلم

واکنش ایوبی، رئیس سابق سازمان سینمایی به یک ادعا

«خانه پدری» در زمان مدیریت من پروانه نمایش گرفت

فرانک آرتا

محتضار آرتا «خانه پدری»

سینمایی وقت، حمایت از این تصمیم شورای پروانه نمایش و اکران فیلم برای مخاطبان خاص بود. معنی این اقدام کاملاً روشن است و نیازی به شرح ندارد؛ اما توقف اکران، خارج از اراده و تصمیم سازمان سینمایی بود. آن روز بر من و اعضای گروه «هنر و تجربه» بسیار سخت گذشت.»

ماجرای توقیف «خانه پدری»

«خانه پدری» فقط توقیف یک روز، آن‌هم در یکی از سالن‌های پردیس سینمایی کوروش در سال ۱۳۹۲ اکران شود؛ اما ظاهراً به دلیل فشار شدید اعضای وقت کمیسیون فرهنگی نهمین دوره مجلس شورای اسلامی و بنا بر دستور وزیر وقت ارشد، ایوبی ناچار شد فیلم را از اکران پائین بکشد. به‌طوری‌که در پیامد این کار، حتی شنیده شد او قصد استعفا داشته است. در پی این ماجرا، رئیس سابق سازمان سینمایی در صفحه فیس‌بوک خود، در نوشتاری از همه کسانی که از فراهم‌نشدن زمینه‌های اکران فیلم «خانه پدری» در گروه «هنر و تجربه» آزرده‌خاطر شده‌اند، پوزش طلبید. بلافاصله بعد از آن هم کباتوش عیاری روز جمعه ۱۲ دی در گفت‌وگویی با ایسنا، دراین‌باره گفت: «میان‌زیان‌های متعددی که نمایش‌ندادن «خانه پدری» از جنبه‌های مختلف مالی و غیرمالی داشت، شاید تنها یک دستاورد حاصل شده باشد و آن‌هم عذرخواهی آقای ایوبی است.»

را برای مخاطبان بی‌شمار فیلم‌ها ایجاد کرده است. اما جلسه پرسش‌وپاسخ تنها فیلم کوتاه ایرانی در جشنواره لوکارنو نیز در جای خود قابل‌تأمل است. پرسش یکی از حاضران در نشست پرسش‌وپاسخ فیلم مربوط به نحوه کارگردانی فرنوش صمدی در ایران بود؛ اینکه زن‌های ایرانی چطور در این کشور فیلم‌سازی می‌کنند و آیا فیلم‌سازی در ایران برای خانم‌ها سخت نیست؟ فرنوش صمدی در پاسخ به این پرسش گفت: «قطعا فیلم‌سازی برای خانم‌ها در ایران سخت‌تر از کشورهای دیگر است، چراکه من تجربه ساخت فیلم در کشورهای دیگر را هم داشته‌ام و از این جهت می‌توانم مقایسه‌ای داشته باشم، اما باین‌حال فیلم‌سازی در ایران غیرممکن نیست.»

او ادامه داد: «به نظر اگر در کارت جدی و محکم باشی، اطرافیان و همکارانت نیز تو را جدی خواهند گرفت و می‌توانی کارت را به بهترین شکل ممکن انجام دهی». جشنواره فیلم «لوکارنو» پس از کن، ونیز و برلین معتبرترین جشنواره سینمایی اروپاست و ویژگی خاص آن، نمایش فیلم‌ها در میدان معروف «پیاتزا» در فضای باز و بر پرده‌ای بزرگ است که در آنجا حدود هشت هزار تماشاگر به دیدن فیلم‌ها می‌نشینند.

هفتادمین جشنواره بین‌المللی فیلم لوکارنو از تاریخ دوم تا دوازدهم آگوست (۲۱ مرداد) در شهر لوکارنو کشور سوئیس در حال برگزاری است.

↓

دید. سانسور در تمام دنیا وجود دارد. در سینمای آمریکا فیلم‌ها درجه سنی دارند و به بهانه آموزش مسائل بهداشتی به بچه‌های در آستانه سن بلوغ، موضوعاتی را نشان می‌دهند. در سینمای ایران هم این مسائل وجود دارد؛ اما شوخی با این مسائل و نشان‌دادن... در مدرسه و به‌سخره‌گرفتن این موضوعات کار درستی نیست.»

بعد از رسانه‌ای‌شدن این اظهارات و واکنش‌های تند به آن، دری تمام اظهارات خود را تکذیب کرد و حتی درباره سخنانش در برنامه تلویزیونی «هفت» گفت: «من فیلم «ارادمند؛ نازنین، بهاره، تینا» را اصلاً ندیده‌ام و توضیحاتی که در آن مصاحبه گفتم، به‌کل فرضی و با توجه به شناختم از موضوع و تجربه‌ام بوده است.»

بعد از این ماجرا، موضوع در سازمان سینمایی بالا گرفت. همین مسئله باعث شد رئیس وقت سازمان، حکم اخراج سیدضیاءالدین دری را از شورای پروانه نمایش صادر کند. ظاهراً دلایلش درز مسائل محرمانه و رسانه‌ای‌کردن محتوای جلسات غیرعلنی شورا از سوی دری بود که بهانه‌ای به منتقدان برای فشارآوردن به دولت تدبیر و امید می‌داد. از قضا این مطالب در اختیار یکی از سایت‌های سینمایی منتقد دولت قرار می‌گرفت.

باین‌حال، دری در بخش دیگری از گفت‌وگوی اخیرش، دوباره درباره کاهانی و فیلمش اظهارنظر کرد و از او به‌عنوان فیلم‌سازی که در دوره احمدی‌نژاد کارگردان شد، یاد کرد و گفت:

«شمقدری خیلی از او حمایت می‌کرد. او با رفتن شمقدری فکر می‌کرد در دولت روحانی اوضاع برای امتثال او خیلی بهتر خواهد شد و می‌تواند جوهر اصلی خود را به لحاظ فکری، در سینما بیرون بریزد. همین کار را هم کرد و حتی ایوبی شخصاً برای مجوزگرفتن فیلم‌تاما‌ش پادرمیانی کرد؛ ولی فیلمش نتوانست مجوز اکران بگیرد. کاهانی فکر می‌کرد با رفتن ایوبی و ایل‌بیگی، کارش راحت‌تر می‌شود؛ ولی نشد. الان هم چون نمی‌تواند به حیدریان ببرد، به‌من انتقاد می‌کند. حرف‌هایی که درباره مخالفت من با فیلمش هم زده شد و می‌شود، درست نیست. چون من اصلاً فیلم آخر او را ندیده‌ام که بخوام مخالفتی داشته باشم.»

حمایت افجه‌ای، شیرازی، گلستان و دشتی از موزه هنری بانک پاسارگاد

فرهنگستان حق ندارد در مالکیت بانک دخالت کند و آثار متعلق به موزه بانک پاسارگاد است.

علی شیرازی، هنرمند خوشنویس، ضمن ابراز ناراحتی نسبت به ادعای رئیس فرهنگستان هنر، دراین‌باره گفت: به نظر من در چند سال اخیر در اقتصاد هنر اتفاقات خوبی رخ داده که به‌یقین در بدو امر از سوی گالری‌داران آغاز شده و امروز توسط بنگاه‌هایی اقتصادی مانند بانک پاسارگاد به سمت‌وسوی بهتری رفته است، زیرا در این راستا هم گالری‌داران و بنگاه‌های اقتصادی و هم هنرمندان توانستند منتفع شوند.

لیلی گلستان ضمن ابراز تأسف از ادعای مطرح‌شده از سوی رئیس فرهنگستان هنر گفت: چنین ادعایی فقط برای شخص آقای معلم تبعات منفی به‌دنبال دارد، زیرا حرفی کاملاً غیرمنطقی مطرح شده است.

پرویش گنجی، هنرمند نقاش، ادعای مطرح‌شده رئیس فرهنگستان هنر را نادرست خواند و گفت: به‌طور حتم چنین رفتارهایی می‌تواند بر فضاهای هنری تأثیرات نامطلوبی بگذارد، چراکه حمایت بخش خصوصی می‌تواند برای جامعه نیز مفید باشد. مصطفی دشتی، هنرمند نقاش؛ سیدجلال شباهنگی، هنرمند نقاش و مجسمه‌ساز؛ طاهر شیخ‌الحکمایی، هنرمند مجسمه‌ساز و ناصر پلنگی، هنرمند نقاش هم از فروش اثرشان به موزه بانک پاسارگاد و دریافت مبلغ قرارداد خود خبر دادند.

روی صحنه

درباره نمایش «گفت‌وگوی برجای‌ماندگان»

بدهی‌ای که همواره بر دوش ماست

بهناز جعفری

● وقتی نمایش «گفت‌وگوی برجای‌ماندگان» را دیدم، احساسی مشابه احساسم حین تماشای قسمت اول فیلم متریکس داشتم. چون قسمت دوم و سومش برایم به آن اندازه تأثیرگذار نبود و فکر می‌کنم در دنیای سینما هم متریکس ۱ خیلی جای بحث و گفت‌وگو داشت و در واقع فلسفه و دنیای تخیلی عجیبی را شروع کرد که حتی در استانداردهای بازی نیز تحولی ایجاد شد. در همان دوران احساس می‌کردم در وجود من دنیای رؤیایی، تخیلی، فلسفی و آرمانی شکل می‌گیرد که برای فهمیدن آن لحظه، درک دیالوگ‌ها و موقعیتی که چیده شده بود، در من چالشی وجود داشت تا بتوانم آن لحظه را درایم‌م و درک کنم. موقعیتی که شاید بتوان نام آن را پادآرمان‌شهر (درمقال اتوپیا یا آرمان‌شهر) گذاشت. وقتی می‌خواستم این فیلم را ببینم، بحث‌های زیادی درباره آن بود و فکر می‌کردم باید با تمرکز و تأمل آن را ببینم. به دلیل تأثیرگذاری فیلم با شش‌دنگ حواسم آن را دیدم؛ درست مثل همین کار. هفدم درک جزئیات و مفهوم متفاوت کار بود. وقتی به تماشای این نمایش (گفت‌وگوی برجای‌ماندگان) نشستم، به سبب تعریف‌هایی که در رابطه با پیچیدگی متن و موقعیت آن شنیده بودم، چنین فکر می‌کردم و این تمرکز شکل مشابهی با آن کار سینمایی داشت. کارهایی ازاین‌دست کم اتفاق می‌افتد و تماشاجی سسخت‌گیر نیست. این سهل‌گیری باعث شده تعدادی از کارها در حد خوانشش و بدون کمترین پیچیدگی اجرا شوند؛ پس تماشاجی سهل می‌گیرد و سراسیمگی بر تیم اجرانی حکم‌فرماست. برایم خیلی عجیب بود که چنین شباهتی میان آن کار با آن بضاعت‌ها و توانایی‌های سینمایی و این اجرا، با این بی‌بضاعتی و فقر تئاتری برای من چنین نقطه مشترکی را ایجاد کرد. همچنین تصویر و موسیقی انتخاب‌شده بسیار تأثیرگذار و در راستای اجرا بود و احساس می‌کنم به رسوب و نه‌نشین‌شدن آن‌همه تلاش و حجم دیالوگ‌هایی که شنیده می‌شد، بسیار کمک کرد و جای درستی قرار داشت و نهایتاً کلمه «تسویه» نیز ترجیح‌بند خوبی بود؛ چراکه در ذهن ما نیز در خواب و بیداری پر رنگ می‌شود و ما همواره از آن می‌بریزیم و گریز داریم. نمی‌دانم چرا با یکدیگر، با خودمان و با خدای خودمان تسویه نمی‌کنیم و حتی وقتی می‌مریم خیلی از این تسویه‌ها هنوز صورت نگرفته است. اما مردن و رفتن، ناخواسته آدم‌ها را به تسویه و بی‌حسابی می‌رساند. ما آدم‌ها همواره برای زنده‌ماندن در حال نبرد با زندگی بر روی کره زمین هستیم و همواره خودمان برای خودمان تبصره می‌گذاریم و به وقت دیگری موکولش می‌کنیم و این بدهی همواره بر دوش ماست... تسویه‌کردن!

استیج

«آواز پارسی» ناظری‌ها تمدید شد

● **گروه هنر:** کنسرت «آواز پارسی» حافظ و شهرام ناظری برای دو شب دیگر در شهرپور تمدید شد. کنسرت «آواز پارسی» ناظری‌ها براساس اهنگ‌سازی روی اشعار شاهنامه و با هدف حفظ آواز ایرانی به دور از الحان عربی، ابتدا قرار بود که برای ادای دین به شاعر نامدار ایرانی، فردوسی، اولین خام دور از شهر قوچان در استان خراسان‌رضوی بردارد که این کنسرت بنا به دلایلی با حواشی بسیار لغو شد. بنابر اعلام روابط‌عمومی این پروژه، در اجرای «آواز پارسی» در تالار وزارت کشور با وجود هماهنگی‌های لازم مراسم امضای آلبوم «ناگفته» با حضور حافظ ناظری به دلایل نامشخصی کنسل شد و طرفداران از این بابت ابراز ناراحتی کردند. به همین دلیل ناظری‌ها محل برگزاری کنسرت را از سالن وزارت کشور به کاخ نیاوران تغییر دادند و برای اجراهای تمدیدی این کنسرت، برنامه‌ای برای مراسم امضا و دیدار با مخاطبان بعد از اتمام اجرا در نظر گرفته‌اند. با سومین تمدید کنسرت «آواز پارسی» حافظ و شهرام ناظری، نهم و دهم شهرپور، در کاخ نیاوران تهران برگزار خواهد شد.

تمدید اجرای

شرق دور، شرق نزدیک

● **گروه هنر:** «شرق دور، شرق نزدیک»، به نویسندگی و کارگردانی حمیدرضا نعیمی، به دلیل استقبال مخاطبان تا سه‌شنبه، ۲۴ مرداد تمدید شد. حامد بهداد، بهناز نازی، کاتانه افشاری‌نژاد، کامبیز امینی، محسن گودرزی، بهار لورجیان و مرجان فریقی در این نمایش به ایفای نقش می‌پردازند. این نمایش هر شب ساعت ۲۰:۲۰ در پردیس تئاتر شهرزاد روی صحنه می‌رود. پردیس تئاتر شهرزاد در خیابان حافظ، خیابان نوفل‌لوشاتو، پلاک ۲۴ واقع شده است.